

Reactie GGD West-Brabant op consultatiemogelijkheid initiatiefwet leerrecht.

Januari 2021

De GGD West-Brabant bedankt de Tweede Kamer der Staten-Generaal voor deze mogelijkheid om te reageren op het wetsvoorstel.

Als jeugdgezondheidszorg organisatie hebben wij veel ervaring met preventie van schoolverzuim en schooluitval bij kinderen en jongeren. Zowel de begeleiding van ziekteverzuim op het voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs, volgens de werkwijze M@ZL, als sociaal medische advisering leerplicht worden door onze jeugdartsen uitgevoerd. We zien dagelijks kinderen die uitvallen omdat het huidige onderwijssysteem niet aansluit bij de ontwikkelingsmogelijkheden en daarbij passende onderwijsbehoeften van het kind en maken ons, net al u, zorgen over. Samen met het kind, ouders, scholen, samenwerkingsverbanden, jeugdhulp en leerplichtambtenaren gaan we in die gevallen op zoek naar een passende oplossing. We begrijpen daarom goed de wens om te zorgen dat deze kinderen recht blijven houden op onderwijs, ook in een andere setting dan de traditionele schoolomgeving.

Wij houden hier ook rekening mee in ons eigen sociaal medisch advies m.b.t. de leerplichtwet, zodat alleen een vrijstelling 5 onder a gegeven wordt als kinderen echt niet leerbaar zijn. In andere gevallen is het vaak niet in het belang van het kind om een vrijstelling toe te kennen en is het vaak ook niet wat ouders willen. Een onafhankelijke jeugdarts maakt de afweging of een vrijstelling 5 onder a afgegeven wordt.

De betrokken jeugdarts (de jeugdarts van de gemeente waar het kind woont of waar het kind naar school gaat) kan ook betrokken worden bij dreigende uitval van een leerling. Dat gebeurt vaak in het kader van aanpak schoolziekteverzuim, volgens M@ZL. We worden minder vaak betrokken wanneer er geen sprake is van schoolziekteverzuim of als de leerling nog op het primair onderwijs zit (voor het primair onderwijs hebben wij recent M@ZL PO ontwikkelt, welke nog niet breed geïmplementeerd is). We herkennen dan ook de genoemde problematiek waarbij we in een eerder stadium meer hadden kunnen betekenen. Uw wens om de jeugdarts vroegtijdig in te zetten, juichen we daarom ook toe.

Echter, wij verwachten niet dat het voorstel in de huidige vorm zal leiden tot de gezette doelen. Onze overwegingen delen we graag met u.

Ten eerste, het schrijven van een verklaring door de behandelend arts is niet toegestaan binnen de huidige beroepsregels en volgens ons ook ongewenst. Hierin zien wij de betrokken jeugdarts al een behandelend arts. De KNMG heeft niet voor niets al jaar en dag deze beroepsregels opgesteld, (zie informatie op website KNMG - Geneeskundige verklaring). Als de betrokken jeugdarts verwacht wordt een verklaring te schrijven, kan de relatie met het kind, de ouders en/of school onder druk komen te staan. Wanneer het kind of de ouders of de school overtuigd zijn dat een verklaring wel of juist niet wenselijk is en de jeugdarts denkt daar anders over, dan schaadt dat de relatie en kan worden afgezien van de ondersteuning voor de schoolgang. In de memorie van toelichting wordt beschreven dat dit enkel om de relatie met ouders zou gaan. Dat is niet het geval, ook kinderen hebben hun eigen mening en kunnen het oneens zijn met een vrijstelling. Een gevolg kan ook zijn dat er in het geheel afgezien wordt van preventieve jeugdgezondheidszorg. Kwetsbare kinderen kunnen op die manier belangrijke zorg mislopen zoals vaccineren, het volgen van de groei en ontwikkeling, het screenen op gehoorproblemen etc. etc. Bij het doorvoeren van dit wetsvoorstel, wordt een situatie gecreëerd waarin publieke gezondheidszorg wordt onthouden van kwetsbare kinderen.

Wij zijn ervan overtuigd dat een inschatting over de belastbaarheid en leerbaarheid van een kind het beste gemaakt kan worden in gezamenlijkheid met alle betrokkenen: kind, ouders, jeugdarts, behandelaars (medisch en psychosociaal) en iemand die vanuit onderwijsperspectief mee kan kijken

(school, samenwerkingsverband en/of orthopedagoog). Bovendien kan de belastbaarheid in de tijd veranderen en is regelmatige afstemming nodig, een eenmalige verklaring is zelden toereikend.

Ten tweede wordt in het voorstel voor de wet en de memorie van toelichting wordt overigens gesproken over 'de jeugdarts', maar niet elke jeugdarts beschikt over de expertise om schoolverzuim te begeleiden of te beoordelen, niet alleen wegens scholing maar ook door de focus op verschillende leeftijdscategorieën. Daarnaast wordt in sommige gevallen alleen gesproken over 'de behandelend arts'. Dat zou ook een andere specialist (bijv. een dermatoloog) kunnen zijn die vaak geen inzicht heeft in de brede biopsychosociale ontwikkeling en onderwijsperspectieven van een kind.

Ten derde is voor goede begeleiding van leerlingen de samenwerking belangrijk, het moeten melden door samenwerkingsverbanden en vervolgens een verklaring moeten schrijven veranderd de positie van de jeugdarts in de samenwerking. We krijgen wel een rol, maar niet vanuit de behoefte van school of andere betrokkenen, maar omdat het moet. Dat versterkt onze positie, en dus onze kans om kinderen te ondersteunen, niet. Daarnaast is het moeten melden door een samenwerkingsverband van een kind wat dreigt uit te vallen moeilijk te implementeren, omdat de omschrijving van deze leerlingen te vaag is.

Ten slotte is er bij de doorvoering van dit voorstel nog een praktisch probleem: er zijn niet genoeg jeugdartsen om deze extra taken uit te voeren, hoe graag we ook intensief bij elk kind betrokken willen zijn. Op dit moment is er al onvoldoende formatie jeugdarts op de arbeidsmarkt om alle reguliere taken uit te voeren. Hierop zou eerst extra actie moeten komen, alvorens de taken zo intensief uit te breiden.

Daarnaast willen we ook graag een correctie maken: M@ZL focust zich niet enkel op re-integratie in het normale schoolsysteem, zoals wordt beschreven in de memorie van toelichting. Bij M@ZL zoeken we met alle netwerkpartners naar de best passende zorg en onderwijs voor het kind.

Samenvattend vinden we het ontzettend belangrijk om de focus in de leerplichtwet te hebben op het ontwikkelingsperspectief van kind en een vrijstelling niet wordt gegeven omdat er geen passend onderwijs geboden kan worden. Ook de vroegtijdige betrokkenheid van de jeugdarts bij kinderen die het moeilijk hebben is ontzettend belangrijk. We denken echter niet dat het wetsvoorstel in de huidige vorm zal leiden tot de verbetering van de positie van het kind. Sterker nog, er is risico op het ontvangen van minder zorg, door het laten opstellen van een verklaring door de betrokken jeugdarts. Bovendien is er ook risico op een minder goede samenwerking tussen jeugdarts en school. Ook is het praktisch niet haalbaar in het huidige arbeidsklimaat. Daarom hebben wij grote bezwaren tegen dit wetsvoorstel.

De mogelijkheden om leerbare kinderen geen vrijstelling te geven, een onafhankelijke jeugdarts in te zetten voor de beoordeling van een vrijstelling en een betrokken jeugdarts mee te laten denken bij zorgen over leerlingen zijn reeds aanwezig in het huidige systeem. Helaas worden ze nog niet overal optimaal benut en zijn passende onderwijsplaatsen beperkt aanwezig voor leerbare kinderen die niet in het huidige onderwijssysteem passen.

Namens de jeugdartsen en management van de GGD West-Brabant.